

de BUCH

VOORSTEL AAN DIRECTIE/BESTUUR

Werkgroep	Programmateam Omgevingswet
Opsteller	Annemieke Slokker
Datum	6 december 2018
Onderwerp	Voorlopig besluit eerste Begrotingswijziging 2019 t.b.v. de invoering van de Omgevingswet
Samenvatting	Op 1 januari 2021 treedt de Omgevingswet in werking. De invoering van de Omgevingswet heeft gevolgen voor de begroting van de Werkorganisatie BUCH. Voor de benodigde middelen voor 2019 en verder wordt met voorliggend voorstel een begrotingswijziging aan het bestuur van de BUCH voorgelegd. De kosten voor het opstellen van de omgevingsvisies en omgevingsplannen worden gedekt uit de gemeentelijke begrotingen en maken derhalve geen onderdeel uit van dit voorstel. Voor het totaalbeeld zijn deze kosten wel genoemd in het voorstel.
Advies/voorstel	De opsteller adviseert de directie om het bestuur het volgende voorstel voor te leggen: <ol style="list-style-type: none">1. Kennis te nemen van het concept Ambitiedocument Omgevingswet;2. De eerste Begrotingswijziging 2019 voorlopig vast te stellen en deze voor een zienswijze aan de deelnemende gemeenten toe te sturen.3. De directie toestemming te verlenen om noodzakelijke activiteiten en de daarbij behorende uitgaven te doen in de periode tussen 1 januari 2019 en het definitieve besluit door het bestuur van de BUCH voor een bedrag van € 100.000.4. Voor 2019 krediet beschikbaar te stellen voor de investeringen in ICT voor een bedrag van € 200.000.
Vervolgproces	<ul style="list-style-type: none">- Behandeling van het voorstel staat gepland in de vier colleges van op 18 december 2018.- Behandeling in de raadscommissies staan gepland op: Bergen: 17 januari 2019 Uitgeest: 15 januari 2019 Castricum: 17 januari 2019 Heiloo: 16 januari 2019- Behandeling van de zienswijzen in de raad van Heiloo is voorzien op 4 februari 2019 en in de raden van Bergen, Uitgeest en Castricum op 31 januari 2019.- Definitieve besluitvorming in het bestuur van de Werkorganisatie BUCH is voorzien op 27 februari 2019.- Verzending definitief besluit aan de deelnemende raden en verwerken in de Kadernota 2020.
Communicatie	Intern binnen het programma Omgevingswet en BUCH METT.

Besluit Directie	Akkoord ja/nee*	Datum:
	Opmerkingen:	
Door naar Bestuur	Ja/nee*	Datum:
Besluit Bestuur	Akkoord Ja/nee*	Datum:
	Opmerkingen:	
Door naar OR	Ja/nee*	

Toelichting

Aanleiding

Op 1 januari 2021 treedt de Omgevingswet in werking. In 2016 heeft de Minister, de VNG, het IPO en de UvW het Financieel akkoord voor de Omgevingswet gesloten. Daarin zijn de volgende afspraken gemaakt:

- Het Rijk betaalt de eenmalige investeringskosten voor de bouw van het Digitale Stelsel Omgevingswet (hierna DSO), het informatiepunt en de invoeringsondersteuning.
- De gemeenten gaan meebetalen aan de structurele uitvoeringskosten van het DSO en een centraal informatiepunt over de Omgevingswet voor overheden. De jaarlijkse onderhoudskosten worden als volgt verdeeld: 19% Rijk, 70% gemeenten (maximaal € 18 mln/jaar), 6% provincies, 5% waterschappen.
- Alle partijen zijn verantwoordelijk voor de eigen invoeringskosten, zoals het volgen van opleidingen, organisatie- en cultuurveranderingstrajecten en aansluiting van eigen digitale voorzieningen op het landelijke DSO. Gemeenten ontvangen geen extra gelden in het gemeentefonds.
- De besparingen door de invoering van de Omgevingswet komen ten gunste van de betrokken partijen.

Bij de laatste bullit kan bijvoorbeeld gedacht worden aan besparingen die samenhangen met de vermindering van het aantal visies, plannen, verordeningen, vergunningen en verminderen van onderzoekslasten en versnelling van besluitvorming. Deze besparingen verwachten wij echter niet de komende jaren, aangezien eerst de nieuwe kerninstrumenten (Omgevingsvisie en Omgevingsplannen) opgesteld moeten worden. Daarnaast levert het verminderen van vergunningen eerder een verschuiving op aan de baten kant. De Omgevingswet geeft gemeenten de mogelijkheid om bepaalde omgevingsvergunningen af te schaffen door te werken met algemene regels. Door deze verschuiving ontvangen gemeenten minder legesinkomsten en maken wel meer kosten voor toezicht en handhaving. Aangezien nog onbekend is in welke mate de BUCH gemeenten gaan werken met algemene regels, zijn de financiële gevolgen op dit moment nog zeer moeilijk in te schatten. Bij het Financieel akkoord voor de Omgevingswet is afgesproken dat er een onderzoek komt naar de wijze waarop het fysieke domein in de toekomst kan worden gefinancierd en naar alternatieve financieringsmogelijkheden voor het fysieke domein. Daarin worden ook de gevolgen van de verschuiving naar minder vergunningverlening en meer toezicht en handhaving bekeken.

Met het programma Omgevingswet worden de gemeenten Bergen, Uitgeest, Castricum en Heiloo en de Werkorganisatie BUCH voorbereid op de invoering van deze wet. Onderdeel van het programma is het in beeld brengen en een plek geven van de financiële gevolgen.

In 2017 en eerste helft 2018 was nog onvoldoende inzicht in de raming van de incidentele en structurele kosten van de Omgevingswet. Inmiddels heeft dit meer vorm gekregen. De gezamenlijke kosten worden opgenomen binnen de begroting van de Werkorganisatie BUCH, met uitzondering van het opstellen van de kerninstrumenten (omgevingsvisie en omgevingsplannen). Die kosten worden gedekt uit de gemeentelijke begrotingen. Ook het financieel effect aan gemiste leges en de jaarlijkse onderhoudskosten voor het DSO en het Informatiepunt DSO zijn onderdeel van de gemeentelijke begrotingen.

In de 2^e financiële rapportage van de Werkorganisatie BUCH is een financiële mutatie opgenomen van € 60.000 voor 2018. Voor 2019 en verder is in de begroting van de BUCH geen budget opgenomen. Voor de benodigde middelen voor 2019 en verder wordt met voorliggend voorstel een begrotingswijziging aan het bestuur van de BUCH voorgelegd. De kosten die gedekt worden uit de gemeentelijke begrotingen maken geen onderdeel uit van dit voorstel en voorliggende begrotingswijziging. Voor het totaalbeeld zijn deze kosten onder 'Meerjarenraming' wel genoemd.

Meerjarenraming

De invoeringskosten en structurele kosten die samenhangen met de Omgevingswet blijken op dit moment niet eenvoudig in te schatten. Dit komt enerzijds doordat er nog geen volledige uitwerking is van de Invoeringswet, aanvullingswetten en het digitale stelsel. Anderzijds geldt dat er sprake is van een stelselwijziging met digitale ondersteuning die niet veelvuldig plaatsvindt. Daardoor is het niet eenvoudig om een beeld te schetsen van de gevolgen. Met inachtneming van een aantal onzekerheden zijn we tot een redelijke aanname van de invoeringskosten en structurele kosten gekomen voor de periode tot en met 2024. Hierbij is rekening gehouden met het concept Ambitiedocument Omgevingswet. We hebben daarbij gebruik gemaakt van het Financieel dialoogmodel Omgevingswet. Dit model is voor gemeenten ontwikkeld door VNG en Deloitte. Het geeft een indicatie van de invoeringskosten, exploitatielasten (structurele kosten) en frictiekosten rond de invoering van de Omgevingswet. In de bijlage is een overzicht opgenomen van de meerjarenraming 2019-2024.

Invoeringskosten

Voor de invoering van de Omgevingswet worden voor de begroting van de Werkorganisatie BUCH totaal € 3.165.000 geraamd, verdeeld over de jaren 2019-2029. Het gaat om invoeringskosten voor:

- programma brede activiteiten, waaronder begeleiding van de invoering, ontwikkelen van opleidingsmateriaal, competentieontwikkeling en omscholing van personeel, een publiekscampagne en incidenteel inhuur van personeel om capaciteit van medewerkers die aan de Omgevingswet werken te vervangen;
- aanpassen van bedrijfsprocessen, producten en diensten;
- de digitalisering en informatievoorzieningen, waaronder aanloopkosten informatiearchitectuur, aansluitkosten DSO en digitalisering van informatie.

Hierin zijn **niet** de invoeringskosten voor het opstellen van de kerninstrumenten (omgevingsvisies en omgevingsplannen) opgenomen. Die kosten worden namelijk opgenomen in de gemeentelijke begrotingen. De gemeente Uitgeest heeft al een ontwerp Omgevingsvisie opgesteld. De gemeenten Bergen, Castricum en Heiloo zijn gestart met de voorbereidingen. In de begrotingen 2019 van de gemeenten Bergen en Heiloo is een bedrag opgenomen om te komen tot een plan van aanpak (elk incidenteel € 17.000). In de begroting 2019 van gemeente Castricum is structureel € 50.000 opgenomen. Bij het plan van aanpak wordt het resterende budget aangevraagd. De raming van de kosten is namelijk enorm afhankelijk van het gekozen proces, zoals de mate waarin en de manier waarop de raden willen omgaan met de participatie. De vaststelling van het plan van aanpak door de raden van Bergen, Castricum en Heiloo is beoogd in het tweede kwartaal 2019.

Ook voor het opstellen van de vier omgevingsplannen wordt een plan van aanpak opgesteld, waarbij het benodigde budget in beeld wordt gebracht. De vaststelling van het plan van aanpak door de raden is tevens beoogd in het tweede kwartaal 2019.

Om u een beeld te geven van de te verwachte kosten voor het opstellen van de omgevingsvisie en het omgevingsplan staat hieronder aangegeven welke raming in het Financieel dialoogmodel Omgevingswet van de VNG/Deloitte hiervoor is opgenomen:

- voor een kleinere gemeente (tot 25.000 inwoners), zoals de gemeenten Uitgeest en Heiloo, € 400.000 voor een omgevingsvisie en € 200.000 voor een omgevingsplan;
- voor een middel gemeente (tot 50.000 inwoners), zoals de gemeenten Bergen en Castricum, € 700.000 voor een omgevingsvisie en € 400.000 voor een omgevingsplan.

In deze raming zijn ook alle uren van medewerkers die hieraan werken meegerekend. De uiteindelijke extra kosten, waarvoor budget nodig zal zijn, zal naar verwachting veel lager zijn. Dit omdat een deel van de medewerkers die een bijdrage leveren aan het opstellen van de omgevingsvisies en omgevingsplannen, nu beschikbaar zijn voor het opstellen van structuurvisies, beleidsplannen en de actualisatie van bestemmingsplannen. Wel brengt het opstellen van de omgevingsvisies en omgevingsplannen voor de komende jaren veel extra werk met zich mee, waardoor extra inzet van capaciteit nodig zal zijn. Daarnaast is budget noodzakelijk voor het opstellen van de omgevingsvisies en de omgevingsplannen en het begeleiden van het proces door een extern bureau. Onze inschatting is dat voor het opstellen van een omgevingsvisie voor de gemeenten Bergen, Castricum en Heiloo gezamenlijk tussen € 400.000 en € 800.000 noodzakelijk zal zijn.

Structurele kosten

De structurele kosten worden voor de begroting van de Werkorganisatie BUCH geraamd op € 108.000 in 2019, € 395.000 in 2020 en € 385.000 vanaf 2021. De structurele kosten bestaan uit mutaties aan personeelskosten (1 fte senior beleidsmedewerker Plannen en projecten en 2 fte medewerkers ten behoeve van applicatie- en gegevensbeheer), exploitatielasten van het zaakstelsel, kosten voor beveiliging van persoonsgegevens en voorlichtingsmateriaal voor inwoners en ondernemers.

Overige mutaties aan personeelskosten zijn niet opgenomen, aangezien wij eerder een verschuiving aan functies zien plaatsvinden. Bijvoorbeeld een verschuiving van vergunningverleners naar casemanagers en medewerkers toezicht en handhaving. Dit is gebaseerd op de informatie die nu vanuit de VNG en het ministerie beschikbaar is over de veranderingen in het werk als gevolg van de Omgevingswet. Op sommige onderdelen zullen activiteiten teruglopen, zoals het aantal te behandelen omgevingsvergunningen. En op andere onderdelen verwachten we dat het werk toeneemt, bijvoorbeeld de klantzorg aan de voorkant van een initiatief. Deze verschuiving betekent dat de bestaande formatie van het domein Ruimtelijke Ontwikkeling op het huidige moet blijven. Hiervoor is het noodzakelijk om de overbezetting als gevolg van plaatsing om te zetten naar vaste formatie. De directie heeft op 6 december besloten om de bestaande formatie van het domein uit te breiden met 9 fte. Deze uitbreiding wordt gedekt door middelen die nu beschikbaar zijn voor overbezetting als gevolg van plaatsing. Dit betekent dat niet de volledig benodigde structurele mutatie aan personeelskosten extra bij de gemeenten in rekening hoeft te worden gebracht. Kort samengevat wordt met voorliggend voorstel van de totaal benodigde 12 fte, alleen voor 3 fte een extra bijdrage aan de gemeenten gevraagd.

De invoering van de Omgevingswet geeft de raden de mogelijkheid om bepaalde omgevingsvergunningen af te schaffen, dan wel vrij te maken van leges. De legesinkomsten maken onderdeel uit van de gemeentelijke begrotingen. De financiële impact als gevolg van gemiste leges wordt dan ook onderdeel van de gemeentelijke

begrotingen. Een indicatie hiervan valt nu nog niet te geven. De hoogte van de gemiste leges is zeer afhankelijk van de inhoud van het omgevingsplan en kan derhalve per gemeente verschillen.

Na de inwerkingtreding van de Omgevingswet dragen de gemeenten bij aan een deel van de jaarlijkse kosten voor het gebruik, onderhoud en doorontwikkeling van het DSO en het informatiepunt DSO. Dit gebeurt door een uitname uit het gemeentefonds en heeft daarmee een effect op de gemeentelijke begrotingen. In het Financieel dialoogmodel Omgevingswet is de volgende jaarlijkse uitname opgenomen:

- Gemeente Bergen € 36.750
- Gemeente Uitgeest € 16.400
- Gemeente Castricum € 43.000
- Gemeente Heiloo € 28.000

Frictiekosten

In het Financieel dialoogmodel Omgevingswet van de VNG/Deloitte wordt ook ruimte geboden voor de raming van frictiekosten voor personeel en uitfasering van ICT-applicaties. Wij verwachten voor de BUCH geen frictiekosten voor personeel, aangezien de veranderingen op te vangen zijn door natuurlijk verloop en omscholing van personeel.

De komst van het DSO kan voor gemeenten tot gevolg hebben dat een of meer van de huidige applicaties overbodig of onbruikbaar kunnen worden. Deze applicaties kunnen dan niet meer gebruikt worden en worden uitgefaseerd. Een indicatie hiervan valt nu niet te geven, aangezien wij op dit moment onvoldoende zicht hebben welke applicaties dit betreft. Komend jaar willen wij dit wel in beeld hebben.

Dekking

Het domein Ruimtelijke Ontwikkeling ziet geen budgettaire ruimte om de benodigde middelen zelf vrij te spelen uit de bestaande begroting. Ook bij andere domeinen lijkt hier vooralsnog geen ruimte voor te zijn.

De gemeenten zullen de kosten moeten dragen. Voor de dekking van de benodigde budgetten wordt de gemeenten een voorstel gedaan om deze te verwerken in hun Kadernota 2020-2023. Een deel van de kosten zijn investeringen in ICT en komen via kapitaallasten in de begroting terecht.

Advies

Omdat het feitelijk ook een wijziging van de begroting betreft, neemt u als bestuur eerst een voorgenomen besluit en na afloop van de zienswijzeprocedure een definitief besluit waarbij u de zienswijzen in aanmerking neemt.

In afwachting van het definitief besluit wordt verzocht om toestemming om noodzakelijke activiteiten en de daarbij behorende uitgaven te doen in de periode tussen 1 januari 2019 en het definitieve besluit door het bestuur van de BUCH. Dit betreft een bedrag van maximaal € 100.000.

Voor de investeringen in ICT wordt het bestuur voorgesteld om een krediet beschikbaar te stellen voor 2019 voor een bedrag van € 200.000.

Wettelijk kader

Het voorstel is een gevolg van een autonome ontwikkeling, namelijk de invoering van de Omgevingswet.

Omschrijving van de opdracht

De directie heeft op 10 oktober 2018 besloten de beleidskeuze en de bijbehorende middelen eind 2018 via een separaat beleidsdocument (incl. begrotingswijziging) naar het bestuur van de BUCH te geleiden.

Weergave van het besluitvormingstraject

Na uw voorlopig besluit tot wijziging van de begroting werkorganisatie BUCH wordt de zienswijzeprocedure ingegaan, waarbij de gemeenteraden de gelegenheid hebben om hun zienswijze ten aanzien van het voorgenomen besluit aan u kenbaar te maken. Dit vindt gelijktijdig plaats met het voorstel aan de gemeenteraden voor vaststelling van het Ambitiedocument Omgevingswet.

Het is aan het bestuur om gelezen de zienswijzen een definitief besluit te nemen. Dit besluit staat geagendeerd voor uw vergadering van 27 februari 2019.

Hoe gaan we dat bereiken en is evaluatie nodig?

Met het programma Omgevingswet worden de gemeenten en de Werkorganisatie BUCH voorbereid op de invoering van deze wet. De sturing op de kosten wordt via de programmabeheersing meegenomen en gekoppeld aan de P&C cyclus van de Werkorganisatie BUCH en gemeenten.

Financiële consequenties

De financiële consequenties staan onder 'Toelichting' beschreven.

Communicatie

Interne communicatie vindt plaats binnen het programma Omgevingswet en via BUCH METT.